

Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)

Ελλάδα

Ελλάδα – επισκόπηση

Ακτογραμμί και λιμένες

- Η ακτογραμμή της Ελλάδας έχει μάκος 15 021 χιλιόμετρα (συμπεριλαμβάνοντας περισσότερες από 6 000 νήσους και νησίδες), ποσοστό που αντιστοιχεί σε 13,89% επί της συνολικής ακτογραμμής της ΕΕ των 23.
- Η Ελλάδα διαθέτει πολλά εμπορικά λιμάνια, τα σημαντικότερα εκ των οποίων βρίσκονται στον Πειραιά, στη Θεσσαλονίκη, στην Πάτρα, στην Καβάλα, στον Βόλο και στην Αλεξανδρούπολη.
- Τα κυριότερα αλιευτικά λιμάνια βρίσκονται στο Κερατσίνι (Πειραιάς), στη Μηχανιώνα (Θεσσαλονίκη), στην Πάτρα, στην Καβάλα και στον Βόλο.
- Ιχθύσακαλες: λειτουργούν επίσης 11 ιχθύσακαλες για το χονδρεμπόριο αλιευτικών προϊόντων.

Δυνατότητες

Η Ελλάδα έχει μακρά παράδοση και ιστορία στην αλιεία και τη ναυτιλία. Παρά την περιορισμένη συνεισφορά της (κάτω από 3,1%) στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ), η ελληνική αλιεία αποτελεί πρωτογενή τομέα με μεγάλη κοινωνικο-οικονομική βαρύτητα, ιδίως στις παράκτιες περιοχές και σε περιοχές που παραδοσιακά εξαρτώνται από την αλιεία.

Το 2014, ο ελληνικός αλιευτικός στόλος αριθμούσε 15 693 σκάφω (εκ των οποίων 94% αντιστοιχούσαν στην κατηγορία παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας, δηλαδή σκάφοι ολικού μήκους κάτω των 12 μέτρων), με αθροιστική ολική χωρητικότητα 76 700 κόρων, συνολική ισχύ μηχανών 451 000 κιλοβάττα και μέση πλοΐα 27 ετών.

Η θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια στην Ελλάδα αποτελεί τον μεγαλύτερο κλάδο στον τομέα των υδατοκαλλιέργειών σε όγκο και αξία παραγωγής. Οι μονάδες θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας βρίσκονται κυρίως στο νησιωτικό σύμπλεγμα της Δωδεκανήσου, στην Εύβοια, στην Κεφαλονιά και στην Ιθάκη, και στις θαλάσσιες περιοχές των νομών Θεσπρωτίας, Φθιώτιδας και Αιτωλοακαρνανίας. Αν και αντιστοιχεί σε μία μόνο κατηγορία του καθετοποιημένου κλάδου, η παραγωγή θαλάσσιων ιχθύων με πτερύγια σε ιχθυογεννητικούς σταθμούς και εκκολαπτήρια ξεπερνά σε αξία κάθε άλλη κατηγορία του κλάδου. Με την οστρακοκαλλιέργεια και την υδατοκαλλιέργεια γλυκού νερού ασχολούνται κυρίως μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται κατά κανόνα στην παραγωγή πέστροφας σε δεξαμενές. Η μυδοκαλλιέργεια είναι η δεύτερη σημαντικότερη κατηγορία θαλάσσιας υδατοκαλλιέργειας οι περισσότερες μονάδες λειτουργούν στη Θεσσαλονίκη, στον Θερμαϊκό, στην Ημαθία και στην Πειρία. Στην υδατοκαλλιέργεια γλυκού νερού δραστηριοποιούνται συνολικά 83 ιχθυοτροφεία πέστροφας, εγκατεστημένα κυρίως στην Αιτωλοακαρνανία.

Οικονομικές επιδόσεις και απασχόληση

- Το 2012, ο συνολικός όγκος εκφόρτωσης ιχθυόρων ανήλθε σε περίπου 108 000 τόνους. Η αξία πρώτης πώλησης άγγιξε τα 457 εκατομμύρια ευρώ. Καταγράφηκαν 19 396 θέσεις πλήρους απασχόλησης

στην αλιεία μικρής κλίμακας και, αντιστοίχως, 4 548 θέσεις στην αλιεία μεγάλης κλίμακας.

- Το 2012, υπήρχαν 1 051 επιχειρήσεις υδατοκαλλιέργειας. Ο συνολικός όγκος παραγωγής προϊόντων υδατοκαλλιέργειας ανήλθε σε 114 000 τόνους το 2012, σημειώνοντας πώση κατά 6% σε σύγκριση με το 2011. Την ίδια περίοδο αυξήθηκε η αξία της παραγωγής κατά 4%, φθάνοντας το 2012 στα 545 εκατομμύρια. Στο πλαίσιο της απασχόλησης, το 2012 καταγράφηκαν 4 900 εργαζόμενοι.
- Ο τομέας μεταποίησης προϊόντων αλιείας αριθμούσε 160 εταιρίες το 2007, εγκατεστημένες σε περιοχές που δραστηριοποιούνται παραδοσιακά στη μεταποίηση προϊόντων (Βόρεια Ελλάδα) ή σε κύριες τοποθεσίες εκφόρτωσης και σε καταναλωτικά κέντρα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Καβάλα). Στη μεγάλη τους πλειονότητα, οι μονάδες επεξεργασίας ιχθύων στην Ελλάδα εμπίπτουν στην κατηγορία των μικρών επιχειρήσεων και απασχολούν ελάχιστους υπαλλήλους: σε ποσοστό 55% έχουν 10 ή λιγότερους απασχολουμένους, ενώ 37% των επιχειρήσεων απασχολούν 11 έως 49 υπαλλήλους. Σε επίπεδο απασχόλησης αναφέρθηκαν 2 265 θέσεις εργασίας το 2011.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα της Ελλάδας

Προϋπολογισμός

Σύνολο (ΕΕ + εθνικοί πόροι):
€523 406 309

Συνεισφορά της ΕΕ:
€388 777 914
(6,76% του συνολικού ποσού ΕΤΘΑ)

Συνεισφορά εθνικών πόρων:
€134 628 395
(25,72% του συνολικού
επιχειρησιακού προγράμματος)

1. Αλιεία

Πλαίσιο

Ο κλάδος της θαλάσσιας αλιείας στην Ελλάδα έρχεται αντιμέτωπος με την ανάγκη εξισορρόπησης αφενός της βιωσιμότητας των αποθεμάτων, και αφετέρου του εισοδήματος των αλιέων.

Δεδομένου ότι 94% του ελληνικού αλιευτικού στόλου αποτελείται από μικρά αλιευτικά σκάφη παράκτιας αλιείας μικρής κλίμακας, με περιορισμένη χωρητικότητα και πλικία, ο κλάδος χαρακτηρίζεται από χαμηλά ποσοστά ανταγωνιστικότητας και οικονομικών επιδόσεων, όποτε απαιτείται ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός υποδομών (αλιευτικά καταφύγια και τοποθεσίες εκφόρτωσης). Επιπλέον, σε επίπεδο ανθρώπινων πόρων, οι απασχολούμενοι στον κλάδο της αλιείας είναι πλικιωμένοι και ελλιπώς καταρτισμένοι. Για να αντιμετωπιστούν οι εν λόγω αδυναμίες, χρειάζονται άμεσες και καλά στοχευμένες παρεμβάσεις.

Στόχος του επιχειρησιακού προγράμματος

Με τη χρηματοδότηση μέσω του ΕΤΘΑ επιδιώκονται: η χρήση πιο επιλεκτικού αλιευτικού εξοπλισμού στα ελληνικά σκάφη, επενδύσεις για την αξιοποίηση των αλιευτικών προϊόντων, οι επενδύσεις στο ίδιο το πλοίο και τον εξοπλισμό του, ώστε να βελτιωθούν οι συνθήκες υγειεινής, υγείας, ασφάλειας και εργασίας των αλιέων, η κατασκευή και επιστημονική παρατήρηση τεχνητών υφάλων, η θέσπιση προστατευόμενων θαλάσσιων ζωνών, και ο εκσυγχρονισμός των αλιευτικών υποδομών (τοποθεσίες εκφόρτωσης, λιμένες και καταφύγια), με στόχο τη βιώσιμη διαχείριση του αλιευτικού κλάδου, την προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας των υγροτόπων και των υδρόβιων οικοσυστημάτων, με παράλληλη διασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας του κλάδου.

Βασικό επιδιωκόμενο αποτέλεσμα

Ένας βιώσιμος αλιευτικός κλάδος, με υγή αποθέματα, βιώσιμα θαλάσσια και παράκτια οικοσυστήματα, και περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική σταθερότητα για τις παράκτιες κοινότητες.

Προϋπολογισμός
€186 200 000

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα καλύπτει τις έξι «ενωσιακές προτεραιότητες» που ορίζονται στο πλαίσιο του ΕΤΘΑ, οι οποίες είναι:

1. Η προαγωγή της περιβαλλοντικά βιώσιμης **αλιείας**, η οποία θα είναι αποδοτική στη χρήση των πόρων, καινοτόμος, ανταγωνιστική και θα βασίζεται στη γνώση.
2. Η προαγωγή της περιβαλλοντικά βιώσιμης **υδατοκαλλιέργειας**, η οποία θα είναι αποδοτική στη χρήση των πόρων, καινοτόμος, ανταγωνιστική και θα βασίζεται στη γνώση.
3. Η εφαρμογή της **Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ)**.
4. Η αύξηση της **απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής**.
5. Η ενίσχυση της **εμπορίας και της μεταποίησης**.
6. Η εφαρμογή της **Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής (ΟΘΠ)**.

2. Υδατοκαλλιέργεια

Πλαίσιο

Στην Ελλάδα έχει δημιουργηθεί ένας ευρύς τομέας υδατοκαλλιέργειας που καταλαμβάνει μείζον μερίδιο της εθνικής παραγωγής ιχθυορύφων. Καλλιεργούνται κυρίως δύο είδη: ψάρια με πτερύγια (λαβράκια και τσιπούρες) και όστρακα (μύδια). Το μεγαλύτερο ποσοστό αναλογεί στη θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια, και ακολουθεί η μυδοκαλλιέργεια.

Είναι πολλοί οι παράγοντες που καθιστούν την υδατοκαλλιέργεια έναν από τους σημαντικότερους παραγωγικούς κλάδους, όπου η Ελλάδα κατέχει ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και εύρωστο δυναμικό οικονομικής μεγέθυνσης μέσα από στρατηγικές ευφυούς εξειδίκευσης. Ως κύριοι παράγοντες αναφέρονται οι ευνοϊκές περιβαλλοντικές και κλιματικές συνθήκες, η διαθεσιμότητα κατάλληλων θαλάσσιων και εσωτερικών υδάτων, η μακρόχρονη πείρα και επιστημονική τεχνογνωσία, οι υπάρχουσες υποδομές και οι ειδικευμένοι ανθρώπινοι πόροι. Επιπλέον, τα προϊόντα υδατοκαλλιέργειας είναι τα πρώτα στον κατάλογο εξαγομένων ελληνικών προϊόντων, υπογραμμίζοντας την εξωστρέφεια του κλάδου, τη συνεισφορά του στην πραγματική οικονομία και την προοπτική περαιτέρω ανάπτυξής του στο μέλλον. Με βάση τα παραπάνω, καταρτίστηκε πολυετές εθνικό στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης της υδατοκαλλιέργειας με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της βιώσιμότητας του κλάδου μέσω προαγωγής της καινοτομίας, της υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος, και της επίτευξης περισσότερο ίσων όρων ανταγωνισμού.

Στόχος του επιχειρησιακού προγράμματος

Με τη χρηματοδότηση του ΕΤΘΑ επιδιώκεται η στήριξη της ανταγωνιστικότητας και η περιβαλλοντική και οικονομική βιώσιμότητα του ελληνικού κλάδου υδατοκαλλιέργειας, κυρίως με την προώθηση παραγωγικών επενδύσεων και νέων μορφών υδατοκαλλιέργειας που διαθέτουν μεγάλο αναπτυξιακό δυναμικό, με επενδύσεις που θα βελτιώσουν την ποιότητα και θα αυξήσουν την προστιθέμενη αξία των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας, με την εισαγωγή μέτρων για τη δημόσια υγεία και την καλή διαβίωση των ζώων, με την τόνωση της καινοτομίας και την παροχή συμβούλευτικών υπηρεσιών τεχνικής, επιστημονικής, νομικής και οικονομικής φύσης.

Βασικός στόχος

Η υδατοκαλλιέργεια αναμένεται να εξελιχθεί σε κορυφαίο πρωτογενή τομέα μέχρι το 2023, εξασφαλίζοντας υψηλό επίπεδο περιβαλλοντικής προστασίας, και συνεισφέροντας σημαντικά στον επιστημονικό εφοδιασμό υψηλής ποιότητας, στην απασχόληση και στην οικονομική μεγέθυνση.

Προϋπολογισμός
€89 758 781,33

Απλούστευση

- Διαλειτουργικότητα των εθνικών διοικητικών υπηρεσιών και αυξημένη χρήση εφαρμογών πληροφορικής, ώστε να ελαττωθεί ο διοικητικός φόρτος (π.χ. διυπορεσιακή επικοινωνία για την έκδοση/μεταβίβαση επίσημων εγγράφων και πιστοποιητικών, εξοπλισμός που επιτρέπει στους δυνητικούς δικαιούχους την εξ αποστάσεως πλεκτρονική παρακολούθηση της εξέλιξης των αιτήσεών τους, χρήση πλεκτρονικής υπογραφής).
- Απλούστευση των διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων χάρη σε ολοκληρωμένα συστήματα πληροφορικής και ενισχυένη στήριξη για την πιστοποίηση και τον λογιστικό έλεγχο μέσω συστημάτων πληροφορικής.

Συνέργειες

Με τη χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής

Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και από το ΕΤΘΑ, η Ελλάδα θα βοηθηθεί να επιτύχει τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων σε περιοχές αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, όπου οι αγροτικές δραστηριότητες είναι εξίσου σημαντικές, εφαρμόζοντας συνεκτικές και συνολικές στρατηγικές, με συμπληρωματικές παρεμβάσεις και επενδύσεις που θα στηρίζονται από τα δύο ταμεία (ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ).

Έχει προγραμματιστεί συνέργεια με το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (ΤΕΑ) στο πλαίσιο της θαλάσσιας εποπτείας, όπως και με το ΕΤΠΑ (μέσω του τομεακού επιχειρησιακού προγράμματος ΕΠΑνΕΚ και των 13 περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων), με στόχο να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα του επιχειρηματικού κλάδου (πρόκειται κυρίως για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις - ΜΜΕ). Έχουν δρομολογηθεί συμπληρωματικές δράσεις με το LIFE, το οικονομικό μέσο υπέρ του περιβάλλοντος, με σκοπό να εφαρμοστεί το Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας (ΠΑΦ) όσον αφορά επενδύσεις σε έργα Natura 2000 και έργα διαχείρισης των λεκανών απορροής υδάτων.

Παραδείγματα

Μείωση της κατανάλωσης ενέργειας μέσω τεχνικών βελτιώσεων στις τράτες

Στο εν λόγω πιλοτικό έργο αναπτύχθηκαν και δοκιμάστηκαν ένας καινοτόμος τύπος διχτυών τράτας (λεπτότερα, ελαφρύτερα και ανθεκτικότερα σε σύγκριση με τα συμβατικά δίχτυα) και ένα ειδικό λογισμικό μοντελοποίησης που συνυπολογίζει τα τεχνικά χαρακτηριστικά του αλιευτικού σκάφους και τον βυθό στις ζώνες αλιείας ανοικτής θαλάσσης, όπου δραστηριοποιείται το σκάφος: αμφότερα διασφαλίζουν μεγαλύτερη ενεργειακή απόδοση κατά την αλιευση. Κατά την πιλοτική εφαρμογή, η κατανάλωση ενέργειας μειώθηκε κατά 17-18%, ενώ χάρη στον ελαφρύτερο και λιγότερο ογκώδη αλιευτικό εξοπλισμό μειώθηκε το φορτίο για το σκάφος και το πλήρωμα.

Συνολική δαπάνη από δημόσιους πόρους: 286 442 ευρώ, εκ των οποίων 214 832 ευρώ από το ΕΤΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας).

Επιλεξιμότητα διχτυών με ρομβοειδή και τετράγωνα μάτια για τράτες

Σκοπός του έργου είναι η μελέτη επιλεξιμότητας της χρήσης διχτυών με ρομβοειδή και με τετράγωνα μάτια σε τράτες. Κατά την πιλοτική υλοποίηση του έργου θα γίνει συγκριτική ανάλυση του βιολογικού και οικονομικού αντικτύπου της χρήσης κάθε τύπου διχτυών και συνακόλουθα των ανταγωνιστικών τους πλεονεκτημάτων, σε διαφορετικά θαλάσσια βάθη και εποχές του χρόνου. Η μελέτη θα εστιαστεί στις παραμέτρους επιλεξιμότητας, στη σύνθεση των αλιευμάτων, στο μερίδιο ανεπιθύμητων αλιευμάτων και στο ποσοστό διαφυγόντων αλιευμάτων.

Συνολική δαπάνη από δημόσιους πόρους: 274 953 ευρώ, εκ των οποίων 206 215 ευρώ από το ΕΤΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας).

Παραγωγή σπιρουλίνας, μιας υδατοκαλλιέργούμενης «υπερτροφής»

Το έργο αφορά την εγκατάσταση νέας μονάδας υδατοκαλλιέργειας στο χωριό Θερμά της Νιγρίτας Σερρών, με σκοπό την παραγωγή και επεξεργασία σπιρουλίνας. Σύμφωνα με επιστημονική μελέτη του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με επικεφαλής τον καθηγητή Γεώργιο Φυτίκα, η τοποθεσία είναι ιδανική για την καλλιέργεια σπιρουλίνας χάρη στο συγκεκριμένο φάσμα φωτός της περιοχής, τη μεγάλη πλιοφάνεια και τη χρήση του γεωθερμικού πεδίου για τη θέμανση του νερού. Η σπιρουλίνα είναι ένα 100% φυσικό προϊόν, εξαιρετικά εύπεπτο (έως 95%), που περιέχει ευρύ φάσμα θρεπτικών ουσιών οι οποίες την καθιστούν πλήρη «υπερτροφή» με υψηλή περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες, πλούσια σε βιταμίνες, αναγκαία λιπίδια, μέταλλα, και αντιοξειδωτικές ουσίες. Εξασφαλίζει υψηλά επίπεδα ενέργειας και αντοχής, ενισχύει το ανοσοποιητικό σύστημα, βελτιώνει τις νοητικές και σωματικές επιδόσεις, προλαμβάνει ιογενείς λοιμώξεις και φλεγμονές, επιταχύνει την ανάρρωση και καταπολεμά το άγχος.

Συνολική δαπάνη από δημόσιους πόρους: 290 457 ευρώ, εκ των οποίων 217 843 ευρώ από το ΕΤΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας).

Κατασκευή αλιευτικού καταφυγίου στην Αντίκυρα Βοιωτίας

Το έργο αφορά την κατασκευή αλιευτικού καταφυγίου στον Άγιο Ισίδωρο, στην αλιευτική ζώνη Αντίκυρας Βοιωτίας. Η τελετή εγκαίνιων του καταφυγίου έγινε στις 28 Μαρτίου 2012.

Συνολική δαπάνη από δημόσιους πόρους: 1 326 147 ευρώ, εκ των οποίων 835 473 ευρώ από το ΕΤΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας).

Για περισσότερες πληροφορίες

● European Commission Fisheries

● ΕΤΑ 2007-2013

● ΕΤΘΑ 2014-2020

● European Maritime and Fisheries Fund

● Πολυετές εθνικό σχέδιο υδατοκαλλιέργειας